

47. *Salix livida* Whlb. — Wierzba śniada

Główne partie zasięgu wierzby śniadej przypadają na kraje Europy północno-wschodniej. Rośnie ona niemal w całej Szwecji i Finlandii oraz w centralnych rejonach europejskiej części Związku Radzieckiego. Na wschodzie dociera w dorzecza rzeki Kama i Bielaja, natomiast południowa granica jej zasięgu biegnie niemal równoleżnikowo poprzez rejony Woroneża, Charkowa, Kijowa i Lwowa, a dalej na odcinku południowo-zachodnim przebiega przez Polskę. Z oderwanych stanowisk *S. livida* znana jest z Bukowiny (radzieckiej i rumuńskiej), ze Słowacji i z południa RFN. Związana jest przede wszystkim z niżem, i o ile wiadomo, nie rośnie już powyżej 600 - 700 m n.p.m.

Ogólny zasięg wierzby śniadej opracowany został przez S. Kulczyńskiego (1923, Bull. Int. Acad. Pol. Sc. Lettr. Ser. B) i A. Skvortzova (1968, Ivy SSSR).

W północno-wschodniej Azji i Ameryce Północnej rośnie inny blisko spokrewniony gatunek *S. bebbiana* Sarg. — takson rozpatrywany często jako odmiana względnie podgatunek wierzby śniadej.

W Polsce *S. livida* posiada południowo-zachodnią granicę swego zasięgu. Występuje u nas już w znacznym rozproszeniu, w niżowych dzielnicach kraju, przy czym zaznaczają się jak gdyby dwa ośrodki jej rozmieszczenia. Jeden z nich przypada na południowo-wschodnią Polskę, natomiast drugi obejmuje Mazury i północno-wschodnią Wielkopolskę.

Wierzba śniada rośnie zwykle na glebach o dość dużej wilgotności: na torfowiskach niskich lub przejściowych, na brzegach zarastających jeziorzek i na podmokłych łąkach. Spotkać ją można najczęściej z innymi gatunkami wierzb, jak np. *S. cinerea*, *S. aurita*, *S. myrtilloides*, *S. rosmarinifolia*, *S. nigricans* itd., a ponadto z *Betula pubescens* i *B. humilis*.

S. livida należy do reliktywów glacialnych naszej flory.

Rozmieszczenie *S. livida* w Polsce nie było dotychczas opracowane; ukazały się jedynie punktowe mapki rozmieszczenia tego gatunku na Pomorzu Zachodnim (Czubiński, 1950, Bad. Fizjograf. nad Polską Zach., 2, 4) i na Wysoczyźnie Dobrzyńskiej (Kępczyński, 1965, Szata roślinna Wysoczyzny Dobrzyńskiej).

The main parts of the range of *Salix livida* cover the countries of northeastern Europe. It grows almost throughout the whole of Sweden, Finland and in the central parts of the European USSR. In the east it reaches the watersheds of Kama and Bielaja rivers while the southern limit runs more or less latitudinally through the regions of Voroneż, Kharkov, Kjev and Lvov, and further on in the southwestern part it runs through Poland. Isolated stands of *S. livida* are known from Bukovina (in the USSR and in Romania), from Slovakia and in southern West Germany. It is associated primarily with the lowlands and as far as is known it does not grow above 600 - 700 m.

The general range of *S. livida* has been prepared by S. Kulczyński (1923, Bull. Int. Acad. Pol. Sc. Lettr. Ser. B) and by A. Skvortzov (1968, Ivy SSSR).

In northeastern Asia and North America there grows another closely related species *S. bebbiana* Sarg. — a taxon frequently treated as a variety or subspecies of *S. livida*.

Through Poland passes the southwestern limit of *S. livida* occurrence. It occurs in our country scattered considerably in the lowland parts of the country, and in general two main regions of its occurrence can be identified. One lies in southeastern Poland and the other covers the Mazury region and north-eastern Wielkopolska.

S. livida grows usually on relatively wet soils, on low or transitional peats, on edges of overgrown lakes or on soggy meadows. Most commonly it can be found together with other willow species such as *S. cinerea*, *S. aurita*, *S. myrtilloides*, *S. rosmarinifolia*, *S. nigricans* etc. and besides with *Betula pubescens* and *B. humilis*.

S. livida belongs to the glacial relicts in our flora.

The distribution of *S. livida* in Poland has not been described so far. Point maps have been prepared of the distribution of this species in western Pomerania (Czubiński, 1950, Bad. Fizjogr. nad Polską Zach., 2, 4) and in the Dobrzyń Upland (Kępczyński, 1965, Szata roślinna Wysoczyzny Dobrzyńskiej).

Основная часть ареала этого вида приходится на страны северо-восточной Европы. Произрастает он почти по всей Швеции и Финляндии, а также в центральных районах европейской части Советского Союза. На востоке доходит до рек Кама и Белая, южная граница проходит примерно вдоль параллели, соединяющей Воронежскую область, Харьков, Киев, Львов и дальше, на юго-западе, идет через Польшу. Имеются изолированные местообитания в Буковине (Советской и Румынской), в Словакии и на юге ФРГ. Связана преимущественно с низинными местообитаниями и, насколько известно, нигде не растет выше 600 - 700 м ур.м.

Общий ареал вида обрабатывался дважды (Kuleczyński, 1923, Bull. Int. Acad. Pol. Sc. Lettr. ser. B; Скворцов, 1968, Ивы СССР).

В северо-восточной Азии и Северной Америке растет другой, но близко родственный вид — *S. bebbiana* Sarg.; таксон этот часто принимается за разновидность или подвид *S. livida*.

В Польше проходит северо-западная граница ареала. Встречается он у нас уже спорадически, в низменных районах страны, причем намечаются как бы два центра его размещения. Один из них расположен на юго-востоке Польши, другой — в Мазурах и в северо-западной части Великой Польши.

S. livida растет обычно на довольно сильно увлажненных почвах: на низинных или переходных торфяниках, по берегам зарастающих озерок, на подмокающих лугах. Встретить ее чаще всего можно с другими видами ив, как например *S. cinerea*, *S. aurita*, *S. myrtilloides*, *S. rosmarinifolia*, *S. nigricans* и др., а также с *Betula pubescens* и *B. humilis*.

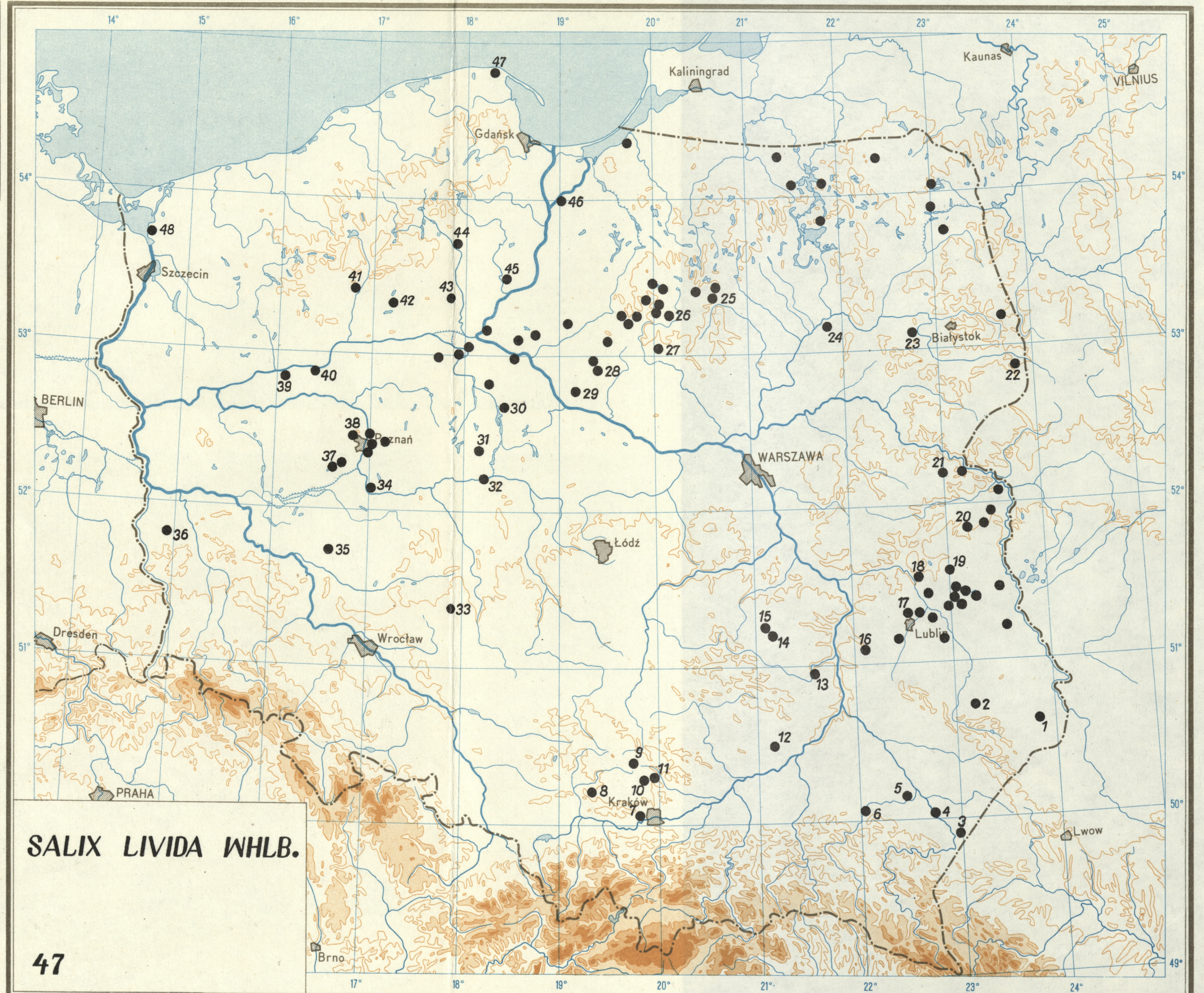
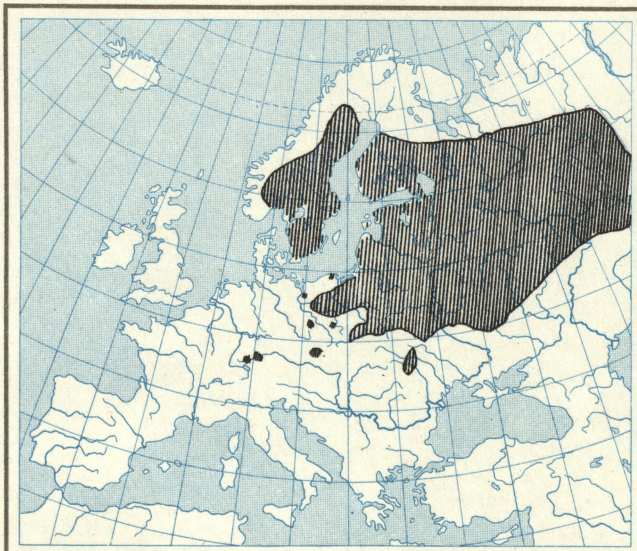
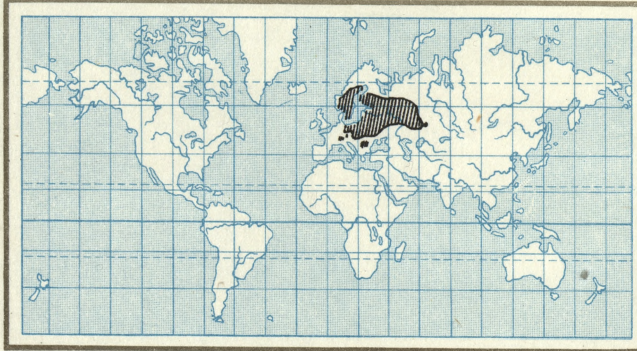
Относится к ледниковым реликтам нашей флоры.

Размещение вида в пределах Польши до сих пор не обрабатывалось; были опубликованы только точечные карты распространения его в Западном Поморье (Czubiński, 1950, Bad. Fizjogr. nad Polską Zach., 2,4) и на Добжинской возвышенности (Kępczyński, 1965, Szata roślinna Wysoczyzny Dobrzyńskiej).

STANOWISKA — LOCALITIES — МЕСТОНАХОЖДЕНИЯ

1. Wisznów koło Hrubieszowa (Koporska, 1927)!
2. Okolice Zamościa (Rostański, 1873, Florae Polonicae Prodrum; Berdau)!
3. Starzawa (Batko, 1934, Kosmos, 59).
4. Makowisko (Batko, 1935)!
5. Koło Tryńcy, w sąsiedztwie torfowiska „Trajany” (Pawłowski, 1929)!
6. Załęże koło Rzeszowa (Ludera, 1929)!
7. Kraków — Sikornik (Krupa, 1886, Spraw. Kom. Fizjogr., 20).
8. Ciężkowice (Zapałowicz)!
9. Torfowisko pod Wolbromiem (Kozłowska, 1923, Spraw. Kom. Fizjogr., 57).
10. Zbocza wapienne we wsi Rzeżuśnia (Kozłowska, 1923, Sprawozd. Kom. Fizjogr., 57).
11. Rezerwat stepowy w Jaksicach (Kozłowska, 1926, Ochrona Przyrody, 6).
12. Sichów, brzeg lasu (Szafer 1912)!

13. Na brzegach rzeki Kamiennej między Tarłowem i Ćmielowem (Zielnik Uniw. Jagiell., 1890)
14. Okolice Hły (Szafer, 1923, Acta Soc. Bot. Pol., 1, 1).
15. Na brzegu torfowiska wsi Polany i Pakosławia (Szafer, l. c.).
16. Chodel, łąki (Fijałkowski, 1951)!
17. Koło Łagiewnik (Berdau, 1859)!
18. Ostrów Lubelski, dolina Tyśmienicy (Fijałkowski, 1951)!
19. Uhnin, łąki (Fijałkowski, 1951)!
20. Równiny (Fijałkowski, 1963, Fragm. Flor. et Geobot., 9, 2).
21. Leśna Podlaska (Fijałkowski, l. c.).
22. Siemionówka, torfowisko przejściowe (Sokołowski, 1972)!
23. Rzędziany nad Narwią (Zalewski, 1892, Pam. Fizjogr., 12).
24. Myszyniec (Szulczewski, 1936, Spraw. Kom. Fizjogr., 70).
25. Na łąkach na północ od Wichrowca (Abromeit, 1882, Schrift. d. physik.-ökonom. Gesellsch. Königsberg, 23).
26. Okolice Działdowa (Klinggräff, 1863, Schrift. d. physik.-ökonom. Gesellsch. Königsberg, 4; Abromeit, l. c.).
27. Między Dylewem i Bartkami (Lemcke, 1884, Schrift. d. physik.-ökonom. Gesellsch. Königsberg, 25).
28. Wólka Duża (Kępczyński, 1964, Fragm. Flor. et Geobot., 10, 4).
29. Ostrowite (Kępczyński, l. c.).
30. Bachorce (Scholz, 1905, Schrift. d. Naturforsch. Gesellsch. Danzig, 11).
31. Koło Kleczewa (Rostański, l. c.).
32. Koło Konina (Rostański, l. c.).
33. Parzynów (Szulczewski, 1951, Prace Kom. Biol. P.T.P.N., 12).
34. Dolina Warty koło Sremu (Preuss, 1933, Deutsche Wissensch. Zeitsch. f. Polen, 26).
35. Czernina (Fiek, 1881, Flora von Schlesien).
36. Koło Lubska, brzeg łąki (Decker, 1911, Verh. d. bot. Ver. d. Prov. Brandenb., 53).
37. Dębno (Szulczewski, 1951, l. c.).
38. Poznań-Gołęcin; Strzeszyn (Szulczewski, 1951, l. c.).
39. Miały (Spribille, 1897, Verh. d. bot. Ver. d. Prov. Brandenb., 39; Szulczewski, 1951, l. c.).
40. Ciszkowo (Szulczewski, 1951, l. c.).
41. Jazdrowo (Abromeit, 1881, Schrift. d. physik.-ökonom. Gesellsch. Königsberg, 22).
42. Rudna (Rosenbhm, 1879, Schrift. d. physik.-ökonom. Gesellsch. Königsberg, 20).
43. Kadzionka koło Koronowa (Klinggräff, 1881, Schriften. d. Naturforsch. Gesellsch. Danzig, 5).
44. Biała, łąki (Grütter, 1887, Schrift. d. physik.-ökonom. Gesellsch. Königsberg, 28).
45. Nad jeziorem w Laskowicach (Scholz, l. c.).
46. Koniecwald (1885, Schrift. d. physik.-ökonom. Gesellsch. Königsberg, 28); koło Grzępy (Klinggräff, 1905, Die Pflanzengossenschaften Westpreussen, 11).
47. Ostrowo (Preuss, 1933, Deutsche Wissensch. Zeitsch. f. Polen, 26).
48. Zalew Szczeciński, przy kanale Czarnocińskim (Jasnowski, 1961, Przyroda Polski Zachodniej, 5).

SALIX LIVIDA WHLB.

47

